

SZD uvaja nove oblike organiziranega podiplomskega izobraževanja

Slovenian Medical Association introduces new forms of organised postgraduate education

Pavel Poredoš

Osnovno poslanstvo Slovenskega zdravniškega društva (SZD) kot osrednje strokovne stanovske organizacije je stalno podiplomsko izobraževanje (SPI) slovenskih zdravnikov in zobozdravnikov. Naše društvo že 150 let skrbi za čim višjo strokovno raven naših kolegov, za kar si je pridobilo tudi priznanje naše države, da deluje v javnem interesu. Strokovna združenja in sekcije SZD vsako leto organizirajo več kot 200 različnih strokovnih srečanj, ki so namenjena seznanjanju svojih članov z najnovejšimi spoznanji o obravnavi določene bolezni. Ti sestanki pa so namenjeni tudi dogovorom in pripravi izhodišč za strokovne smernice in standarde. Te oblike izobraževanja niso predpisane, pač jih kolegi pripravljajo in izvajajo samoiniciativno in z namenom, da bi ohranjali čim višjo strokovno raven zdravstvenih storitev in bolniku ponudili kakovostne in varne storitve. Zanimivo je, da so se slovenski zdravniki že pred 150 leti, ko so ustanovljali SZD, zavedali pomena stalnega podiplomskega izobraževanja in ustanovili Bralno društvo (predhodnica SZD), ki je bilo namenjeno druženju kolegov ob prebiranju strokovne literature.

Poleg teh neformalnih oblik stalnega podiplomskega izobraževanja pa SZD sodeluje tudi pri organiziranih in predpisanih oblikah podiplomskega izobraževanja, kot so npr. specializacije. Že pred desetimi leti se je SZD skupaj s Zdravniško zbornico Slovenije (ZZS) lotilo posodobitve in priprave novih programov specializacij. Strokovna združenja SZD so v manj kot dveh letih pripravila

40 posodobljenih programov specializacij, ki sta jih potrdila ZZS in Ministrstvo za zdravje (MZ) in se v zadnjih letih udeležujejo. Strokovne komisije pri SZD, ki so odgovorne za vsebino specializacij, le-te sproti dopolnjujejo in predlagajo spremembe, ki jih potrjuje Glavni strokovni svet (GSS) SZD.

Ko so bile vsebine večine specializacij že določene, je bilo ugotovljeno, da obstajajo posamezne medicinske veje, ki so v programih specializacij slabo ali pa sploh niso opredeljene. Med takšnimi so tudi vsebine, ki imajo v nekaterih drugih državah status samostojne specializacije, kot so npr. nevrofiziologija, angiologija, geriatrija... Zaradi majhnosti slovenskega prostora se nismo odločili, da bi za omenjena področja predlagali samostojne specializacije, temveč smo za ta področja predlagali od specializacij drugačne samostojne oblike podiplomskega izobraževanja: posebna znanja (PZ) in dodatna znanja (DZ). Sprejeti so bili pravilniki, ki določajo vsebino in trajanje teh oblik izobraževanja in preverjanje znanja.

Glede na določila pravilnika je posebno znanje strokovna usposobljenost za delo na ožjem strokovnem medicinskem področju, za katerega pri nas ni temeljne specializacije. Posebno znanje pomeni obvladovanje določenih vsebin in veščin, ki temeljijo na teoretičnem znanju in usposobljenosti za določene posege, pri čemer mora biti jasno razviden razlog, zakaj je potrebno razvijati prav to znanje. Pridobi si ga lahko specialist določene specialnosti in s tem nadgradi svojo temeljno usmerjenost s podrobnejšim

poznavanjem ožjega področja specialnosti, ki je sicer sestavni del temeljne specializacije, vendar na zahtevnejši ravni. Posebno znanje pa si lahko pridobijo tudi specialisti drugih specialnosti, ki želijo poleg posegov, ki jim jih omogoča temeljna specializacija, opravljati še dejavnost, ki je primarno v domeni specialistov drugih temeljnih specialnosti. Posebno znanje, ki ni sestavni del dodiplomskega izobraževanja ali osnovne specializacije zdravnika, si kandidat pridobi po posebnem programu, ki praviloma ni krajši od 400 ur (4 mesece). Specializant si lahko pridobi PZ tudi v okviru zadnjega (izbirnega) leta specializacije, kolikor je to znanje skladno s specializantovo prihodnjo strokovno usmeritvijo. Tako naj bi bila PZ v prvi vrsti nadomestilo za specializacije pri tistih vejah medicine, ki pri nas (še) nimajo samostojnih specializacij. Ocenjujemo, da je takšnih področij 10 do 15. Širjenje teh oblik izobraževanja na področja, ki so pokrita s temeljno specializacijo, pa bi pomenilo nepotrebno podvajanje različnih oblik podiplomskega izobraževanja in poplavo dokazil (diplom) dvomljive vrednosti.

Poleg pravilnika o posebnih znanjih je Glavni strokovni svet SZD v minulem letu sprejel tudi pravilnik o dodatnih znanjih, ki ureja vrste, vsebino in trajanje izobraževanja zdravnikov in zobozdravnikov za delo in usposobljenost na ožjem strokovnem medicinskem področju, za katerega ni temeljne specializacije in ni zajeto v obstoječih PZ. Dodatna znanja so ožji sklop teoretičnih znanj in veščin, ki si jih kandidat pridobi z usmerjenim izobraževanjem v trajanju najmanj 50 ur. Podobno, kot velja za PZ, si tudi DZ lahko pridobijo diplomanti medicine in dentalne medicine, specialisti specialnosti, kamor sodi določeno znanje, ali specialisti drugih temeljnih specialnosti. Pravilnik natančno opredeljuje potek izobraževanja za DZ, število potrebnih posegov in način preverjanja znanja. SZD zdravnikom, ki opravijo izobraževanje za PZ ali DZ, podeli diplomu. S tem udeleženec izobraževanja pridobi dokaz, da to znanje obvlada, hkrati pa tudi odgovornost, da bo delo na področju, za katerega se je usposobil, opravljal v skladu s pridobljenim znanjem.

Žal z ZZS nismo dosegli dogovora, da bi ta znanja, zlasti posebna znanja, licencirala, kar bi pomenilo uradno priznano pravico, da zdravnik to znanje uporablja v svoji po-

klicni dejavnosti. Toda ne glede na to, ali se bodo predlagana znanja v prihodnosti licencirala ali ne, je pomembno, da se s projektom posebnih znanj in dodatnih znanj vzpostavljajo enotna merila za podiplomsko izobraževanje na različnih ravneh. Predlagane programe izobraževanj s strani strokovnih združenj ali zdravstvenih ustanov bo potrjeval Glavni strokovni svet SZD, ki bo preverjal, ali so programi izobraževanj pripravljeni v skladu z obstoječimi pravilniki in ali je zagotovljena primerna strokovna raven izpopolnjevanja ter preverjanja znanja na način, ki bo zagotavljal najvišjo možno strokovno raven obvladovanja določenih veščin.

Zakaj potrebujemo posebna znanja in dodatna znanja?

Cilj predlaganih podiplomski izobraževanj ni zgolj formalizacija izobraževalnih postopkov, temveč gre za poenotenje izobraževalnih postopkov in za zagotavljanje primerljive ter kakovostne ravni izobrazbe naših kolegov na področjih, kjer doslej način pridobivanja podiplomskega znanja ni bil enotno organiziran in predpisan. S tem se uvaja nacionalni standard pridobivanja dodatnih strokovnih kvalifikacij. Vse drugo izobraževanje, ki se ne bo izvajalo v skladu z določili pravilnikov SZD, ki predstavljajo nacionalni konsenz, in jih ne bo odobril Glavni strokovni svet SZD, ne bodo imela statusa javno priznanih oblik podiplomskega izobraževanja. Eden od ciljev predlagateljev posebnega znanja in dodatnega znanja je tudi zmanjšanje obsega samooklicanih sub- in superspecialistov (»ultrazvočistov«, »akupunkturistov« ...), ki so si dodatna znanja pridobili bodisi kot samouki ali s pomočjo kratkotrajnih in nepreverjenih tečajev. Zato so včasih izdelki (izvidi) nekaterih kolegov bolj malo uporabni in so lahko celo nevarni za bolnika.

Cilj SZD ni, da bi s predlaganimi programi podiplomskega izobraževanja ustvarjalo monopol, temveč želimo vsem slovenskim zdravnikom in zobozdravnikom zagotoviti čim višje in primerljive standarde pridobivanja strokovnega znanja. Zato vas vse, ki čutite potrebo in načrtujete tovrstno podiplomsko izobraževanje, vabimo, da se nam pridružite in da izpopolnjevanje izpeljete v skladu z dogovorjenimi standardi, ki jih določajo pravilniki SZD.